

Kristina Pundová

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích

Jméno:
Estetika

Vysoká škola:

Obor:

Ústav estetiky

**Recenzent * / prof. PhDr. Aleš Haman,
DrSc.**

26.8.2010

bakalářská práce

Datum odevzdání posudku:

Vedoucí */

Mgr. Jan Staněk, Ph.D.

.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Postava osudové ženy a osudového muže v literatuře 18. a 19. století

.....
(téma)

Autorka bakalářské práce si vybrala téma, které se váže spíše k dějinám literatury nebo k literární teorii než k estetické problematice. Nicméně úvodní kapitola její práce, v níž se snaží vymezit estetický rámec svého tématu naznačuje, že i takové téma může mít přesah do oblasti estetického myšlení. Ukázaly to pasáže, v nichž chce „ukotvit daný literární typ /=fatální osobnost/ v kontextu estetiky romantismu“. Tu si stanovila klíčové pojmy, jimiž chce vytvořit referenční rámec svých úvah. Za tyto klíčové pojmy považuje pojmy: krása, hrůza, smrt a láska. Pokud zůstaneme u tohoto vymezení, pak zjistíme, že estetickou povahu mají pouze první dva, kdežto pojmy „smrt“ a „láska“ se týkají obecné existenciální situace člověka, které mohou mít estetické konotace, ale samy o sobě jsou natolik hodnotově mnohovýznamné, že pouze jejich konkrétní funkční využití v uměleckém tvaru jim může dodat význam estetický vedle významu morálního, emotivního, metafyzického atd. Důležité také je, že autorka práce považuje za „jeden ze základních kamenů estetiky romantismu“ teorii vznešenosti E. Burka.

V úvodu 1. kapitoly, kde se zabývá kontextem estetiky 18. a 19. století totiž konstatuje, že „klíčovým pojmem nové estetiky je vznešeno“. Spokojuje se však zdůvodněním, které nachází u filosofů od Pseudo-Longina po Burka a Kanta, a odbíhá od problému, jenž mohl pro její práci nabýt klíčové povahy ve vztahu k literárním textům, které zvolila pro svou analýzu. Opustila totiž problém vznešenosti jako estetické kvality ve vztahu k hodnotám mravním a jejich dialektice (dobro/zlo). Místo toho přešla k otázkám, které sice našla v literatuře předmětu, především v Hrbatově a Procházkově knize Romantismus a romantismy, avšak které ji od možnosti vlastního přístupu k estetickým otázkám spojeným s typem literatury, jaký si zvolila („gotický román“), spíš odváděly.

Ukázal to již název druhé kapitoly, kde se otázka vznešenosti vytratila a autorka se zaměřila na „teorii krásy spojené s hrůzou a strachem“, na problematiku „lásky a vášně“ (více psychologickou než estetickou) a na „principy transgrese“, tj. překročení hranice normálního (řídícího se normami, pravidly lidského soužití) a konečně i na „rozkoš z násilí“. To jí umožnilo spojit ideové obsahy, respektive tematické momenty vybraných děl s přístupy, které jsou velmi frekventované v postmoderní literární vědě (potažmo v estetice), především v knize Hrbatově a Procházkově. Soustředila se právě na problematiku překračování hranic, a to nejen hranic normálnosti v lidském chování, myšlení a cítění, nýbrž i hranic oboru, v jehož rámci autorka chce předmět svého zkoumání vymezit a pozorovat. Proto neudivuje, že

opustila esteticky hodnotové východisko, které jí mohlo nabídnout plodný přístup, totiž otázku vznešenosti a jejího protějšku – nízkosti (nabízející možnost uvažovat o vznešeném a „nízkém“ jak v pojetí postav, tak v pojetí žánrů – gotický román jako typ žánru „nízkého“ vypočítaného na čtenářskou popularitu) a obrátila svou pozornost na otázky, při jejichž řešení se mohla spolehnout na poznatky získané z literatury předmětu.

Tento obrat měl své důsledky pro celou její další práci. Jakkoliv se snažila o poctivou reprodukci načtených myšlenek a jakkoliv dosáhla jisté zručnosti ve způsobu vyjadřování, nakonec skončila u popisných, psychologicko – moralizujících charakteristik hlavních postav, v nichž jen místy problesknou prvky estetického pojetí. Jako by poznatky o estetickém a literárně uměleckém myšlení získané v průběhu studia estetiky a teorie umění zanechaly v autorčině uvažování jen nesmělé stopy; jako by netušila nic o Mukařovského myšlenkách a dialektickém propojení výrazové a významové vrstvy díla, které zakládá specifickou fikční svět literárního díla. Zůstává proto na povrchu tematické vrstvy a problematiku uměleckého ztvárnění, které funkčnímu poetickému výrazu dodává estetický význam, ponechává stranou, respektive je k ní nanejvýš s to zaujmout lehce intelektuálně nadřazený postoj (komické vyznění kumulace hrůz v gotických románech pro dnešního čtenáře).

Nevyužitou příležitostí zůstalo i zařazení románu Na větrné Hůrce, jehož umělecká faktura je zásadně odlišná od senzačních románů Lewisových a Maturinových, nemluvě o Stokerovi (o jeho románu by se dalo uvažovat v souvislosti s dekadencí „fin de siècle“). Tu se autorka spokojila jen se stručnými poznámkami místo podrobnější charakteristiky posunů, k jakým v tvorbě fikčních světů v průběhu 18. a 19. století došlo. Chybí tu také povědomí o širším literárním kontextu. Tato doba byly v historii románu mnohem bohatší než to, co nabídl žánr gotického románu. Tu se před autorkou otvírá možnost dalšího rozvinutí daného tématu, pokud by chtěla pokračovat v práci.

Přes všechny výtky vznesené na adresu autorky je ovšem třeba nakonec nutno uznat, že dokázala na přiměřené úrovni zvládnout nejen literaturu předmětu, nýbrž i smysluplně utřídit a rozčlenit látku své práce. Doporučuji práci k obhajobě.

d o b ř e

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis recenzenta bakalářské práce

Praze 26. 8. 2010
V dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte